

Kontrol af arealer med miljøtilsagn

Vær opmærksom på, at kontrollen på arealer med miljøordningen "Pleje af græs- og naturarealer" er restriktiv.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Erfaringerne fra kontrollen på arealer med miljøtilsagn fra 2010 viser, at der er flere punkter, der kræver ekstra opmærksomhed. Da kontrolinstruksen for 2011 er enslydende med kontrolinstruksen for 2010 omkring kontrollen af ordningen "Pleje af græs- og naturarealer", er der grund til særlig fokus på, om arealer med tilsagn opfylder forpligtelserne i tilsagnet i 2011.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Siden efteråret 2010 har Videncentret for Landbrug set flere eksempler på kontrolrapporter fra landmænd, der har fået underkendt arealer med miljøtilsagn (pleje af græs- og naturarealer) med den begrundelse, at arealerne er mangelfuldt plejet.

De underkendte arealer under ordningen "Pleje af græs- og naturarealer" er karakteriseret ved at være:

1. Landbrugsarealer, der kontrolleres på baggrund af reglerne for landbrugsarealer, uanset om der er søgt Enkeltbetaling til arealerne eller ej.
2. Naturarealer, der ikke opfylder kravet om, at arealet i sin helhed fremstår afgræsset med tæt lavt plantedække.
3. Artikel 34 arealer: Arealer i Natura 2000 områder under artikel 34.

1. Landbrugsarealer

Ved kontrollen i efteråret 2010 er der som noget nyt administreret ud fra en opdeling mellem landbrugs- og naturarealer.

FødevarerErhverv har i december 2010 oplyst, at de ved kontrol anvender en opdeling mellem landbrugs- og naturarealer (se faktaboks 1) for kontrollen i 2010 for arealer, der er omfattet af tilsagnet "Pleje af græs- og naturarealer" fra 2007 og frem, og som plejes ved afgræsning.

Faktaboks 1

Arealer med tilsagn under ordningen "Pleje af græs- og naturarealer" skal i sin helhed fremstå med tæt lavt plantedække den 31. august. Det indgår i vurderingen af arealet, om plejen er tilstrækkelig. Til denne vurdering anvendes nedenstående retningslinjer for, om et plantedække kan vurderes som værende tæt og lavt:

Landbrugsarealer

På landbrugsarealer skal plantedækket være tydeligt afgræsset.

- Delområder, hvor mere end 50 % af plantedækket fremstår som vraggræs på over 40 cm, er ikke tilskudsberettigede.
- Områder under 100 m², hvor ovenstående krav til plantedækket ikke er overholdt, accepteres, hvis de indgår i en mark, der i sin helhed er plejet i overensstemmelse med tilsagnsbetingelserne.

Naturarealer

På naturarealer skal plantedækket bære tydeligt præg af afgræsning

- Delarealer på over 100 m², hvor der tydeligt ikke er blevet afgræsset, underkendes.
- Delarealer, hvor over 50 % af plantedækket er tydeligt afgræsset, skal godkendes i deres helhed. På disse arealer kan der derfor godt være områder med et spredt plantedække på over 40 cm i højden.
- Delarealer, hvor over 50 % plantedækket ikke bærer tydeligt præg af en pleje med afgræsning, skal underkendes i deres helhed.

Kilde: FødevarerErhverv

Konsekvens af kontrol på landbrugsarealer

GLM kravet om afgræsning eller slåning skal overholdes på alle landbrugsarealer (med undtagelse af naturlignende landbrugsarealer). Derfor har flere landmænd oplevet, at også arealer, hvor man f.eks. kun har søgt miljøordningen "Pleje af græs- og naturarealer" og som der ikke er søgt enkeltbetaling til, bliver kontrolleret efter de mere stramme GLM krav til plantedækket.

I det øjeblik der er tale om et landbrugsareal (se faktaboks 2), vil arealet blive kontrolleret ud fra GLM kravene til afgræsning og slåning. Er der tale om et landbrugsareal, der ikke længere opfylder plantedækkebetingelserne og dermed ikke længere kan opnå Enkeltbetaling, skal arealerne være tilmeldt i Fællesskemaet som "Naturlignende landbrugsareal" (kode 902) for at undgå GLM slånings- og græsningskravene. Denne sontring og konsekvenserne heraf er dog meget kompleks, hvilket har medført, at flere lodsejere ikke har været opmærksomme på betydningen af valg af afgrødekoder.

Eksempel: Arealet er underkendt som EB støtteberettiget (over 50 pct. med uønskede plantearter), men også på miljøtilsagnet (pleje af græs- og naturarealer), da det kontrolleres ud fra, at der er tale om et landbrugsareal og dermed ud fra, om mere end 50 % af plantedækket fremstår som vraggræs på over 40 cm.

Faktaboks 2

Landbrugsarealer

Landbrugsarealer er arealer, der er drevet landbrugsmæssigt. Herunder agerjord, permanente græsarealer, arealer med permanente afgrøder samt udyrkede landbrugsarealer, der overholder GLM.

Naturlignende landbrugsarealer (kode 902)

Naturlignende landbrugsarealer er arealer, som er vokset ind i en naturlignende tilstand. Det er typisk arealer, hvor der er en høj forekomst af vådbundsplanter samt § 3-arealer, hvor støttebetingelserne under ordningen Enkeltbetaling ikke er overholdt. Naturlignende landbrugsarealer er ikke støtteberettigede under ordningen Enkeltbetaling, har ingen N-norm og indgår ikke i bedriftens harmoniareal. Arealerne må afgræsses, og der må tages slæt.

Naturarealer (kode 901)

Naturarealer er arealer, som ikke er et landbrugsareal, men i stedet for har karakter af natur. Arealet er således karakteriseret ved opvækst af træer, buske, krat, stive græsarter, vedplanter og/eller vådbundsplanter samt hede- og mosearealer. Arealet kan også helt eller delvist være dækket af vand i store perioder af året.

Arealets beskaffenhed umuliggør landbrugsmæssig drift af arealerne (og dermed overholdelse af GLM), men nogle af dem kan afgræsses på visse tidspunkter af året.

Arealet er ikke støtteberettiget under ordningen Enkeltbetaling, har ingen N-norm og indgår ikke i bedriftens harmoniareal.

Fra "Vejledningen til Enkeltbetaling, 2011"

2. Naturarealer. Konsekvens af kontrol på naturarealer

På naturarealer med miljøtilsagn under ordningen "Pleje af græs- og naturarealer" med forpligtigelse til afgræsning må der gerne være både lyng, lysesiv og andre plantearter, der underkendes efter Enkeltbetalingsreglerne. På naturarealer gælder GLM reglerne ikke.

De stramme regler for kontrol af plantedække har hidtil været gældende for arealer, hvortil der er søgt Enkeltbetaling, hvorimod reglerne for kontrol af miljøtilsagn i tilsagn før 2007 har været mere lempelige. Tilsagn fra 2007 og frem kontrolleres mere restriktivt, hvilket i 2010 har ført til en række underkendelser af tilsagn under ordningen "Pleje af græs- og naturarealer".

Eksempler på arealer, der er underkendt (fra kontrolrapporter):

Foto: Plantedirektoratet

Disse naturarealer er underkendt under miljøordningen "Pleje af græs- og naturarealer" med forpligtigelse til afgræsning, fordi arealerne ved kontrol ifølge kontrolrapporten ikke i sin helhed fremstår afgræsset og ikke bærer tydeligt præg af afgræsning.

For hovedparten af arealerne under ordningen "Pleje af græs- og naturarealer", med forpligtigelse til afgræsning vil de beskrevne forpligtigelser

kunne overholdes. Problemet omkring tilstrækkelig afgræsning opstår primært på heder og klitheder (se tabel 1), men der kan også være problemer på nogle af de mere fugtige lavbundsarealer, hvor de fysiske forhold varierer over årene. Dette kan f.eks. være strandenge.

På disse arealer skal tilsagnshaveren derfor altid vurdere, om tilsagnsbetingelserne med de opstillede kontrolkrav kan overholdes. Hvor der er tvivl om, hvorvidt arealet kan fremstå med tæt lavt plantedække d. 31. august, kan afgræsningen kombineres med slåning eller en efterfølgende afpudsning, så arealerne pr. 31. august fremstår med tæt lavt plantedække.

På ekstensive arealer, hvor slåning ikke er mulig, bør der være skærpet opmærksomhed på, om delarealer eller hele arealet skal fremlægges ordningen. Selvom der, set fra et naturmæssigt synspunkt, er tale om god naturpleje, kan arealerne blive underkendt, hvis ikke tilsagnsbetingelserne er opfyldt. Kan betingelserne i tilsagnet ikke overholdes, skal der gives meddelelse til FødevarerErhverv, da konsekvenserne af overtrædelse af tilsagnsbetingelserne kan være meget alvorlige (se [afklaring](#) herom).

Tabel 1. Opgørelse over underkendelser på naturarealer som følge af reglen om tæt lavt plantedække 2010 (fysisk kontrol)

Naturtype	Antal ha
Fersk eng	37
Hede	278
Mose	24
Overdrev	3
Strandeng	54
Ingen specifik naturtype	3
Total areal, underkendt	399

Kilde: FødevarerErhverv, 2011

3. Artikel 34 arealer: Arealer i Natura 2000 områder under artikel 34

Som følge af gennemførelse af vandramme- og habitatdirektiverne er der indført lempede plantedækkebestemmelser på en række ordninger under Landdistriktsprogrammet. Lempelsen medfører, at Enkeltbetalingens regler for plantedække ikke skal være opfyldt for at modtage EB.

Forudsætningerne for dette er:

1. Tilsagnet er et led i gennemførelse af Vandramme- eller Habitatdirektivet (Se hvilke ordninger, der er tale om herunder).
2. Der blev retmæssigt søgt og udbetalt EB støtte til arealer i 2008.
3. At det er miljøtilsagnet, der er årsag til, at plantedækkebestemmelserne ikke længere kan overholdes.

Se særskilt [afklaring](#) herom.

Arealer underkendes ud fra:

1. At kontrollen ikke vurderer, at arealerne retsmæssigt opfyldte EB plantedækkebetingelserne i 2008.
2. At markerne skal kontrolleres med udgangspunkt i kontrollen for landbrugsarealer også selvom arealerne er underlagt artikel 34 og derfor ikke længere opfylder plantedækkebestemmelserne.

Bemærkninger fra Videncentret for Landbrug:

Vedr. artikel 34

VfL sætter spørgsmålstegn ved, om man i forhold til underkendelse af arealer under artikel 34, juridisk kan underkende arealer i 2010 og 2011 med tilbagevirkende kraft til 2008. VfL arbejder sammen med Landbrug & Fødevarer på en nærmere vurdering af de juridiske problemer i dette. Desuden underlægges arealer omfattet af artikel 34, til trods for undtagelsesbestemmelserne for plantedækkereglerne, alligevel kontrollen for landbrugsarealer, hvilket kan udhule formålet med undtagelsesbestemmelsen.

Vedr. underkendelse af miljøtilsagn

VfL har været i tæt dialog med FødevarerErhverv om, at naturarealer ikke bør underkendes for manglende afgræsning under Miljøordningen "Pleje af græs- og naturarealer", når faglige myndigheder (i disse tilfælde kommuner og Naturstyrelsen) beskriver, at der er tale om god og korrekt pleje af arealerne. Der mangler i kontrollen en biologisk vurdering af, hvornår der er tale om et passende græsningstryk for de enkelte naturarealer. I kontrollen bør der tages hensyn til såvel naturen som til dyrevelfærd, men også til hvilken pleje, det er praktisk muligt at gennemføre på de pågældende arealer. Det bør sikres, at kontrollen beror på gennemskuelige parametre, så landmanden selv har mulighed for at vurdere, om tilsagnsforpligtelser er overholdt.

Problemstillingen vækker stor bekymring, da konsekvensen er, at nogle landmænd oplever, at de til trods for, at de efter bedste evne og med udgangspunkt i hensyn til dyrevelfærd og naturpleje i dag får underkendt arealer med miljøtilsagn. Dette er i direkte modstrid med de politiske målsætninger i Grøn vækst om at styrke indsatsen for natur. Derfor bør der findes løsninger hurtigst muligt. Da hovedformålene med ordningen netop er at sikre natur-, biodiversitets- og landskabshensyn, er det yderst problematisk, at ekstensive arealer med et højt natur- og landskabsindhold underkendes.

Arealerne har netop et højt naturindhold, fordi de fremstår med variation og uensartet struktur. Kontrollen af ordningerne bør derfor tilpasses til formålet med ordningen.

På baggrund af erfaringerne fra kontrollen i 2010 har der været afholdt flere møder med FødevarerErhverv, og der er slutteligt sendt et brev fra Landbrug & Fødevarer til Fødevarerministeren med anmodning om, at kontrollen på disse arealer ændres.